



Թիւրահայերը լուհու իշին իճըս իտի-  
լէճէք մէրասիմի լուհանիէտէ հազըր  
պուլունմայարընը, պիլծիւմէ պէլէ-  
տիէ ընչիսլէրինէ պա թէլէկրաֆէմի  
իլլէմիշ տիր Միւշարիլէյհին էմիի իւ-  
զէրինէ Ռոմատա պուլունան թէլաթ-  
բօլար վէ սայիր էյլէնճէ մահէլլէ-  
րի, գարարը անէրէ տէկին գարան-  
մըշ տըր, իթալիա խարիճիէ նաղը-  
լը՝ Բաբանըն վէֆաթընը՝ պիլծիւմէ  
իթալիա սիւֆէրասընա պիլտիրմիշ  
տիր :

Օրսթէր Պայ 20.—Ամէրիգա բէի-  
սի ճիւմհուրը՝ Բաբանըն վէֆաթըն-  
տան սուլաը ֆէվզէլատէ միւթէէս-  
սիր օլմուշ, վէ չէքտիկի թաաղիլէթ  
թէլէկրաֆընտա, հիւզն ու քէտէրինի  
սարիհ պիր սուրէթտէ իյղահ, վէ միւ-  
թէվէֆանըն մութթասըֆ օլտուզը մէ-  
զիլէթլէրինի ֆէվզէլլալէ թաաղտիր  
էյլէմիշ տիր :

(Նիւ-Եօրգըն էն պիլսիւք իպա-  
տէթխանէսինտէ, Լէօն ԺԳ. Բաբա  
հազգընտա տուալար օլունմուշ, վէ  
վէրիլէն պիր վազտա, միւշարիլէյհին  
էվաաֆը ճէմիլէսի մէտհ ու սէնա ի-  
տիլտիկի սըրատա, «էկէրի պիրինճի  
Լէօն Պիլսիւք» իւնվանընը հայիզ  
օլմուշ իսէ, Լէօն ԺԳ. տէ, քէնտի  
սուհէրվէրիկի վէ խալիսահիւղը ի-  
շին «էյլի» իւնվանընա լաեղգ օլմուշ  
աըրս տէնիմիշ տիր :

Ուաշինկիթըն 20.—Ամէրիգա խա-  
րիճիէ նաղըրը՝ Վաթիպան խարիճիէ  
նաղըրը սապըգ գարտ. Բամբօլլաեհ  
պիր թէլէկրաֆ քէշիտէսլլէ, բաբա-  
նըն վէֆաթընտան սուլաը Ամէրիգա  
մէմալիքի միւթթէմիասը նամինա պէ-  
եանը թէէսիւֆ վէ թաաղիլէթ, վէ  
միւշարիլէյհին էվաաֆընը թաաղտիր  
էյլէմիշ տիր :

Նիւ-Եօրգ 20.—Բաբանըն վէֆա-  
թընտա խալիսահիւղը իւնվանընա  
հալ պէլէտիէ տարիսի իւղէրինէ մա-  
թէմ պատէրասը չէքիմիշ տիր :

Բարիզ 23.—Ուարիճիէ քիւաղըրը Մ.  
Տէլգաւէ՝ գարա. Բիւրս վէ Պօրտո սէր-  
բիգօրսը գարտ. Լըգօ իւլ ուղուս միւտ-  
տէթ միւլաաթ իթմիշ տիր. Միւսիլէյ-  
հինա գաղտիկալար եարըն (տիւն) Ռոմա-  
եա կիտէճէլէր տիր :

Րոմա 23.—Ազաւա գատար պիր ճէ-  
մի զաֆիր Ս. Պետրոս քիլիսէսինէ գօ-  
նուլմուշ օլան Լէօն ԺԳ. բաբանըն ճէնա-  
զէսի լօնիւստէն կէլմիշ տիր. Ճէնազէ պա-  
հարլանըլ օլմուսըլա պէրապէր, պօղու-  
լաեա պաղլամըլ տըր : Ճէնազէ ալալընըն  
բազար իրթիսի կիւնիւ իճրա օլունմաղը  
զանն օլունմուշ :

Րոմա 23.—Բաբալըգ գալմաղամը  
գարտ. Օրէյլիա՝ խաթա տըր :

Քիլիսէտէ էնալիին քէսթիթի սէպէ-  
պիլլէ ինչիկաթա խալէլ կէլմէմէք իլլին,  
գարտ. Օրէյլիանըն մուվաֆազաթըլա գա-  
պըթանա պաղը թէտապիր իթթիխազ օ-  
լունմուշ տըր : Ճէնազէ՝ ուլու քիլիսէսին  
Սէն-Սաղրըման մատուռնտա թէշիթ ի-  
տիրմիշ օլուպ, պու մատուռ՝ պիր գըտըր  
սուա խտէն ինչապիլին վէ տիկէրի գլիա-  
րէթճիլէրէ ալիա օլմազ իւզրէ իքի գըս-  
մա թաաղսիմ օլունմուշ տըր :

Ս. Պետրոս քիլիսէսի մէլտանընտա  
500 նէֆէր ասքէր պուլունմուշ, պուլար  
հ սաաթտա պիր թէպտիլ օլունմաղտա  
տըր : Իթալիան թիւֆէնիկէնտաղ սաաթթիթ  
եէնի Բաբանըն իսմի իլան օլունմաղ գա-  
տար Վաթիպան սէրալընըն էթրաֆընտա  
պէքէեէճէլէր տիր : Շիւտիլէ գատար  
Վաթիպան 4000տէն զիւտաթ թաաղիլէթ  
թէլէկրաֆը եալիտա մէքթուպը վիլուտ  
իթմիշ տիր :

## ԳՕՆԳԼԱՎ ՄԵՃԼԻՍԻ

Րոմատան Նիւ-Եօրգ չէրըլտ դա-  
ղէթասընա թէլէկրաֆիա աթիտէքի  
մալիւմաթ պիլտիրմիշ տիր. «Եէնի  
բաբանըն ինթիլիսապը՝ Պրանսա իլէ  
Ալմանիա պէյնիտէ պիւլիւք պիր  
միւնազաեա վէսիլէ օլմուշ տըր :  
Կէլէճէք իճթիւմատէ իթալիա վէ իւ-  
բանիա՝ նուֆուլարընը դայպ իթմիշ-  
լէր տիր. Ավսթրիա՝ Ալմանիանըն բօ-  
լիթիգաւընա սալիք օլմաղտա տըր :  
Պու ինթիլիսապտա եալընըգ Պրանսա  
վէ Ալմանիա ֆէվզէլատէ ալաազա-  
տար օլուպ, չէօյլէ քի ինթիլիսապ օ-  
լունմաղգ բաբա՝ Ալմանիանըն գար-  
չըսընտա Պրան Թ. բաբանըն բօլիթի-  
գաւընա սալիք օլարազ, էկէր Բալիս-  
թալ մէճիլիստէ Գաթօլիք ֆըրգասը-  
նը թէշիլ իտէր, վէ ըէիսի վիւքէլա  
օլաճաղարա դարչը իթաաթսըլըգ  
թաալիլէ իլլէր, վէ պու սուրէթլէ Ալ-  
ման գաթօլիքլէրիլէԱլմանիա հիւքիւ-  
մէթիին պիրպիրինէ գարչը չըգա-  
րըր իսէ, պէօյլէ պիր բաբա՝ Ալմա-  
նիա բօլիթիգաւընա պիւլիւք պիր խա-  
սիմօլմուշ օլաճաղ տըր՝ Գէզալիք էօյ-  
լէ պիր բաբա ինթիլիսապ օլունմա՝ քի,  
Լէօն ԺԳ. բաբանըն մէսլէքինի թէրք-  
լէ, Պրանսատա թարիգաթլար գա-  
նուընա մուգապէլէ իթմէք իւզրէ,  
Պրանսանըն հիւքիւմէթի հաղըրէսի-  
նէ մուլաթիֆէթի թաալիլէ իլլէտէ,  
տալիլի միւնազաալարը թահրէք իթ-  
միշ, վէ Պրանսանըն մէմալիքի էճնէ-  
պիէտէքի նուֆուլընը աղաթմըլ օ-  
լաճաղ տըր : Պրանսանըն նամիլէտի  
գարտ. Բամբօլլա օլուպ, Պրանսանըն  
Վաթիպան նէզտիլտէքի սէֆիրի Մ.  
Նիզար՝ պու պապտէ մուվաֆազ օլ-  
մազ իլլին էյտէն կէլէն զալընթի տի-  
րիլ իթմէքի. Գարտ. Մաթէօ տէ  
պու ինթիլիսապ կիւնիւստէն գա-  
տիւալը միւսիլէյհին՝ Պրանսանըն Վա-  
թիպան նէզտիլտէ ասըլ էլլիսի աաթ  
խալիլէքտէ տիր : Պու գարտիլա՝  
ֆէվզէլատէ ֆաալիլէթ կէօլմէրի-  
եօր, չէր կիւն աղաւմա վէ եարը կի-  
ճէեէ գատար Վաթիպանտա գալ-  
մաղտա, վէ նէզտիլտէ կէլէն պիւ-  
թիւն զալէթա մուլապիրլէրինի գա-  
պուլ իլլէ, մէգալէրլէրինի թաալիլէ իթ-  
մէքտէ վէ քէնտիլէրինէ եալըլաճաղ  
մատալէրլէ պէեան իլլէմէքտէ տիր :  
Հապըլը միւսիլէյհին՝ գարտ. Վանու-  
թէլլիլէ գարչը ուղըրալմաղտա տըր :  
Ալմանիա սէֆարէթի տէ գարտ. Վա-  
նութէլլիլէ իլլէրիգաթ իթմէքտէ տիր :  
Ալման վէ Ավսթրիա զալէթալարըն  
տա գարտ. Բամբօլլաեա գարչը եա-  
ղըլան մէգալէլէր՝ մէգըրի սէֆարէ-  
թիին թէշիլէլլէլէ տիր : Բէք ինթիլիսա  
տըր քի, Ավսթրիա՝ Ալմանիանըն  
թահրիլէլլէ գարտ. Բամբօլլաեա  
գարչը վէքօ հազգընը իսթիմալ ի-  
տէճէք իսէ տէ, գարտիլալար մէճ-  
իլի աղալարը, պու հազգը թանը-  
մատըլլարընտան, մէգըրի խաթիա-  
նըն էճէմիլիէթի օլմանաճաղ տըր :  
Գարտ. Վանութէլլիլէ՝ եալընըգ Ալմա-  
նիալը վէ Ավսթրիալը գարտիլալա-  
րըն գուրալարընը, եանի ճէման 8  
գուրա ալապիլէճէք տիր :

## ՊԵՅՐՈՒԹ

Մահը հալը էֆրէնիին 6 նճը բաղար  
իլլէսի կիւնիւ, Ատանա մէրիսասըր Արհ.  
Թերդեան Եպիսկ. վէ Երուսաղէմ Կաթո-  
ղիկոսակոն Տեղապահը Գեղյ. Թովմաեան

Թովմակիմ Մ. Վ. Բէֆազաթըլա սալիլմէն  
Պէյրուլ լիմանընա մուվաթլէթիմիլաթէ,  
Պէյրուլ վարդապետէլիլիլ թարաֆըն-  
տան պիլ իսթիգալ, քէմալը մէսէրլէլլէ  
Առաջնորդարանա կիտիլիպ, միլլէթի-  
միլ էֆրատը վէ մահէլլէր լուհանի լուհա-  
սաթը թարաֆընտան թէպրիքլէր սըրասըն-  
տա, Պէյրուլ էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը-  
մըգ միւթէպէրանընտան սաաթ. Նասրալ-  
լան պէյ խալաթ էֆ. նին 75 եալընտա օլ-  
տուղը հալտէ ֆիւճէթէն վէֆաթ իթմէ-  
սի խապէրի բիւրքէտէրի գըլուպը ամմէյի  
էէս ու մաթէմէ միւսթաղարազ իլլէտի :

Միրի միւսիլէյհին, սէնէլէրճէ պէլէտիէ  
աղաթը սըֆաթըլա չէհրէ բէք չօգ խըտէ-  
մաթտա պուլունմաղը կիպի, մէնսուպ օլ-  
տուղը Պէյրուլ էրմէնի-գաթօլիք ճէմաա-  
թընա վէ քիլիսէսինէ տալի միւթէաաթիւ  
վէ միւթէնէվլի խըտէլէրլէ վէ էլլէքլէր  
իլլա իլլէմիշ, վէ ալլէ խուսուս ալէ-  
մը թիճարէթտէ բէք միւթէպէր պիր  
պանգանըն միւսիլի պուլունմաղը հա-  
սէպիլլէ, պիւրազըն քէպիլ չէօրէթ իթ-  
միշ, վէ թէվէճիւն վէ հիւրմէթի ամմէ-  
էէ մաղհար օլմուշ օլտուղընտան, պէօյլէ  
պիր զաթըն զալալը կէպիսիլ եալընըգ  
խալաթ խանէտանընա տէյլ, իլլա ումուս  
Գաթօլիք ճէմաաթը վէ պիլիսաաթ Պէյ-  
րուլ չէհրի վէ բիւսաթը իլլին պիր քէտէ-  
րի աղիմ օլմուշ տըր :

Միւսիլէյհին ճէնաղէ տալը, տիւնքի  
սալը կիւնիւ, խալաթ խանէտանընը չա-  
նընա չէսպան, վէ մէրհուր միւսիլէյհին  
միլք ու միլլէթէ սարաֆ իլլէտիլի պուլունա  
խըտմիլ վէ զահմէթլէրինէ լալըգ մու-  
թազամ վէ զալէլ չալալը սուրէթտէ  
իճրա օլունմուշ տըր : Եէօյլէ քի Պէյրուլ-  
տա պուլունման միլլէլի միւսիլէլիֆտէն  
Լաթիլի, Մարսին, Միլլէթ վէ Միւրեանի  
100է եաղըն լուհանիլէրտէն մատա, Արհ.  
Թերդեան Գեղապալաթանը իլլաթի թահ-  
թընտա 4 Ծարազոյն վրդէր, վէ Զըմ-  
մաւ վանքը Մեծաւորը Գեղ. Աղեքսանդր-  
եան Գեղապ. թարաֆընտան խաաթթէն  
կէօնտէրլիլէ 3 վարդապետէր պուլուն-  
տըլալը չալալէ, մէրհուր խանէտանտէն  
Թաֆիթ իլլէ քիլիսէնէ կէլիլիպ, Հոգեհոն-  
գաեան տուալարը լարաթողութիւնըլճա  
ալէնէն իճրա օլունմուշը եէրաթ, քիլիսէ-  
նին հէր թարաֆընտա ալըր ալըր արարո-  
ղութիւնալար մէնսուպ լուհանիլէր իւլլիւ  
պէլլի ճէմ օլարազ, հէր քէս քէնտի լի-  
տան վէ արարողութիւնտա Հանգստեան  
տուալարընը իթմէլէրի պիր մէնգալէյի  
տիլլիլապ հաղը իթմիշ տիր :

Պատէհու Րուս-Միլլէթի սէրիսգօրսը  
Մըլման Զէքըլէք՝ արէպի լիսանընտան Մ.  
Աւետարանը գրաաթ իլլէլիպ, խիթամըն-  
տա Արհ. Թերդեան Եպիսկ.՝ ֆրանսըլճա  
մուլթիսալար վէ պէլիլ պիր մէրսիլէ իրատ  
իլլէ, մէրհուր միւսիլէյհին ֆէզալիլ միւ-  
տուհէսինի մէտհ ու սիթալիլ իլլէմիշ տիր :  
Պուլունման սօնրա, թէքրաթէն թաֆիթ սիւ-  
զիլիւպ լիսանտէն խալ, արգատան 500 գա-  
տար էրքէք վէ գըլ էօքթիլլէր ալալա-  
րը, 8 նէֆէր գօնուլաթօ գալմալարը,  
միւթէաաթիւ մէքթէպէրի հէյնէթլէրի, ա-  
սաթիլի Շահալէյի պահրիլէտէն 2է նէֆէր,  
բօլիս, ժանտարիս, պէլէտիէ չալուլարը,  
100 գատար քահանալար, էրմէնի-գաթօ-  
լիք հէյնէթի լուհանիլիսի վէ Եղբայրու-  
թիւնալար աղալարը իւնիթօրմալարըլա, վէ  
սօնրա պիր արապտտա 50 գատար նէֆիս  
վէ գըլմէթտար կիլիսիլալար, վէ նիհա-  
եէթ ալլըր ալլը ճէնաղէ արապաթը, զա-  
յէթ միւզիլէն, վէ անը միւթէաղըպ հէր  
միլլէթ վէ սընդիլիս հիւսապըլ էհալիլ,  
միւնալէպէթէն չօնուլար թարաֆընտան  
արէպի պէյիլլէրի, վէ տիրացու վէ քա-  
հանալարըմըլ թարաֆընտան շարաֆալար  
թէրէնիւմ իտիլէրէք, գապիլթիսանա վա-  
սըլ օլունմուպ, օրատա ճիւղէնի տէֆ-  
նի կիլիսի Արհ. Թերդեան Գեղապալաթա  
թարաֆընտան իճրա օլունմուշտան սօնրա,  
մէրհուր թապուլը՝ խալաթ խանէ-  
տանընա ալիտ մաղպէլէրի մալսուսէսինէ  
վաղ օլունմուշ, վէ եկկիլիլէրինի միւթէա-

գըպ արէպի մէրսիլէր գրաաթ օլունմուշ  
տըր :

Ճէնապը Հազգ, մէրհուր միւսիլէյ-  
հին լուհանը միւսիլէլէր, ալալ ու էլլաաթը  
միւսիլէյհին միւսիլէլէր, իլլէտիլ ամմիս  
Եննէ օլ խիւտալը քէրիմ, միլլէթիլլա մի-  
եանընտա նիլէ պէօյլէ գէվաթը քիլարմը  
հաղը իթմիշ :

Իշպու ալիլի լուհանիլին պէօյլէ մու-  
թազամ սուրէթտէ իճրա օլունմաթը իլլին  
ճանսիլէրանէ չալըլան Գեղյ. Գալեօնեան  
վէ Զրեան Ծարազոյն վրդէլէրիլի ան-  
սալիթ թէպրիք իտէրիմ :

Պէյրուլ, 8 յուլիս 1903  
ՅՈՎԱԿԻՄ Մ. Վ. ՊԱՆԱՊԱՆԱՆ

## ԽԱՐԻՃԻԷ

ԱԳՍԱԻ ՇԱՐԳ. — Պու մէսլէնին քէսպ  
իթալիլ էճէմիլլէթ սէպէպիլլէ, Ինկիլիպ  
հիւքիւմէթի՝ ճէնուպը Աֆրիգատա պու-  
լունմա սաաթիլիլի՝ ինկիլլէրթեա ճէլա  
իթմիլիպ, իլլա իլք էմրաէ ճիւտիստան  
կիթմէք իւզրն հաղըր պուլունմաթա  
գարար վէրմիշ տիր : Միւտաթլէրի իք-  
մալ օլան աաթըրլէր տէյլէճէք, ֆազաթ  
ճէնուպը Աֆրիգատա տալիս պիր ֆըրգա  
սաթըր հաղըր պուլունմաղ տըր :

Րուսիա զալէթալարը Ագասի Շար-  
գըն սիլալը հաղըրլէլլէ իթիլալ խի-  
եօրլար. Նօվօրէ վիւմիս զալէթաթը՝ ճա-  
բօնտա Րուսիաեա գարչը մուհարէպէ իթ-  
մէք ֆիթթի հիւքմ իթալիլիլի պէեան իյ-  
լէտիկի սըրատա, պէօյլէ աղըլըլճա հա-  
րէքթիլլէրին կնճալը, ճաբօն հազգընտա  
մուլաթալարը օլապիլէճէկիլիստէն, ճաբօն  
հիւքիւմէթի պու օլտա հարաքաթտան  
սաղընտըրլեօր, Բէթրէսպուրիկսթա վիւ-  
տօմսթի զալէթաթը՝ Բէքլին զալէթալա-  
րընը սօն նէլիլիսթընա նէգալէն, Րուս-  
լարըն Մանուրիլի իլլալիլտէն ալալը Զի-  
նին հէր թարաֆընտա հիւտէթի աղիլմէ  
մէվնուտ օլունմուշը եաղմըլ տըր :

Պիւսի Ե. ՄԱՐԻԱ ՆԱՅԻՐ ՈՒՄԱՐԻԼԻ. —  
Պիր խալիլ Պրանսըլ Մէպուսան վէ Աեան  
աղալարընը չու էանտալ Լօնտրաթը գիւեա-  
րէթի ալլիսի սիւսիլին էն մուհիմ վու-  
գաթթը սըրասընա կէլմիշ տիր : Հէր ֆըր-  
գատան, —եանի մուհաֆաղաթար, ճիւմ-  
հուրի, սօնիլալիսթ, միւթէալիլ-սէրպէլէթի,  
— ֆըրգալարընտան սէքտէն գատար Պը-  
րանտա Մէպուսան վէ Աեան մէճիլլէրի  
աղալարը, չու էանտալ ինկիլլէրիս բար-  
լալէնիսթընա միւսաֆիթ օլուպ, իքի միլ-  
լէթ պէյնիլտէ տալիլի պիր իթիլաթ հաղը  
մուհալէտէ աղտ իլլէմէք իւզրէ, մէգըրի  
բարլալմէնիսթ աղալարըլա իճրա մուլա-  
պէրէ խիեօրլար : Իշպու հէյնէթի մալս-  
սուսէնին իթիլի Մ. տէթուրնէլ աղ Գօնա-  
թան, պիր միւլաաթալ էանաթընտա զիւեա-  
րէթի մաղալէտէն իլլալ իտէր սուրէթտէ  
պաղը պէեանաթտա պուլունմուշ տըր :

«Պիլք, տէմիշ տիր միւսիլէյհին, գըրալ  
էտվարտըն Բարիլիլ, վէ ըէիսի ճիւմհուր  
Մ. Լուպէնին Լօնտրալը գիւեաթլէրլին-  
տէն իլլէրի կէլմիշ օլան մէվգըրի միւսաթի-  
տէն, — գըրալ էտվարտ իլլէ Մ. Լուպէնին  
վէ իքի մէվէքթիլին արղու իթալէրլի  
վէճիլէ, — մաղալ մէվէքթէն արաթըն-  
տա տալիլի պիր չէյ թէէսիս իթմէք իւզ-  
րէ խաթիֆատէ իթմէք իսթէրիլլա : Պէօյլէ  
պիր ֆըրասթը չիտէն չըգարմաեաղըլը,  
վէ հաթէմ ուսուլը օլմաեանա, տէվալի  
սուհիլն թէէմին խալիլմէքթէկիլինէ գանմըլ  
օլունմուշըլալան, ումուլի սուրէթտէ տէ-  
միլ, իլլա խուսուսի սուրէթտէ, եանի ին-  
կիլլէրթա իլլէ միւրստա պէյնիլտէ մէվնուտ  
օլան վէ հաթէմ ուսուլլէ գապիլի հալլ  
պուլունմա միւլաթլաթը զիք խալէրէք,  
մէսլէլլի ինկիլլէրթա բարլալմէնիսթընը  
մուլաճէճէսինէ չըգարմազ իսթէրիլլա :

«Զօղալըն զանն իթալիլ վէճիլէ,  
հաթէմ ուսուլլէ՝ հէր խաթալըլըն տէվաթը  
օլամաղ, իքի մէվէքթ արաթընտա մէվ-



Բրէնս՝ Բէնիկէնպիւն՝ ստապանը Բուսիսեան միւթէվէճճիկն հարեքէթ իթմիլ տիր։ Ան մէտ Ալի բաշա իլէ Եոնան սէֆիրի վէ տիկեր պաղը զէվաթ՝ Պէ օյրեքտէրէյէ գաւար միւշարիլէյի թէշիւ իլէմիլէր տիր։

Բրէնս խրիսոֆորոս՝ 1888 օգոստոս 20-ին Բէթրիսպուրկոտ տիւնեան կէլմիլ տիր։

— Բլամի. Տէրիսապտէթ էմլաք վէրկիւսինճէ Եալընը աստապը մասըն վէ Նիլա մէն մուսիկէն օլան միւթէալլիլաքաթընըն վէրկիլէրի մասալարընտան մահաուպ օլըն մաք իւզըն, նամը անէրէ օլան սէնէտաթ իլէ վէրկի մահաուպը մուսալէսինին քիւլէրէն թէրքիլէ, պատէմ վէրկիլին նապ սէն թահալի, պիլ իսթիլան, շէրէֆիւթէալլիլաք պուրուլան իրատէր սէնիլ իւթիլաքսընտան օլմաղլէ, իլանը քէյֆիլէթէ իւթիլաք քըլընտը։

— Սալը կիւնտէր պէրի Բաքալըք մաքամը վէքեալէթինէ ումուր Գաթօլիք տէվլէթիւն սէֆիրիլէրի վէ իւթէսապը բուհանիլէսիլէ Գաթօլիք ճէմաաթը միւթէպէրանը ապըն ապըն կիւնէրէք, իյֆաիլէսըն թաւաքիլէթ իթմէքաէ տիրէր։ Էն էվլէլ Ֆրանսա սէֆիրի նամընտ միւսթէշարթ՝ Պաքսթ, պատէնու իթմիլա սէֆիրի, վէ Ալմիլիա սէֆիրի նամընտ Ալմիլիա գոնսօլսը, Բաքալան վէ Պէլիլաք սէֆիրիլէրի վէ էնէնէպի սէֆարէթէրինին տիկեր պաղը մէմուրալը վէ սաիր զէվաթ, մէքըլը վէքեալէթ իսանէյէ կիւնէրէք, Բաքալըք մաքամը վէքիլ Մոն. Պոնէթիլին զապուէպէթինէ մէպիլ, քէնտի վէքիլ Մոն. Պոլիսմանէ-բոնա իլմը թաաղիլէթի իյֆա իլմիլէր տիր։

Կէլէճէք հաֆիթա զարֆընտա Սէնիթ Էսքըրի քիլիսսինտէ, միւթէվէֆա Էն փ. Էսքընըն իսթիլահաթը իւնը իլին մէրա-սիմի բուհանիլէ ինրա օլուսմաք, վէ պուստա սիւթէրա, Գաթօլիք ճէմաաթլա-րը բուհասաի բուհանիլէսի վէ սաիր զէվաթ հազըր պուլուսմաքլար ալը։

— Թահիլարմոս զաղէթապընտա օգուս մուշ տըր. «Տիւրքընը ումուրիլէին թէվ-հիսինէ միւթէալլիլաք թանդիմ օլընտան բո-սէնին տալիլէր թարաֆընտան զապուլինէ ասիր վուգու պուլան միւթաքէրաթըն կէօրիւնիւշի հազընտա ալընտան մալիւ մաթաան մէսէլինին թէալլիլ իսթիլ օլ-տուղը անաղըմաքստ տըր։»

— Բէնիկէնպիւն կիւնիւ Իրան սէֆիրի վէ Ալմիլիա մապահաթիլաքարը՝ Սապալա վէ իսթիլէն նաղըն հաղարաթըլա միւ-լաքաթ իթմիլէր տիր։

— Պէլիլաք Սամ. շէնպէնտէրի սապըքը Մաքսիմ էֆ. իլէ չիւրէքեաթը՝ Տէրիսա-տէթաէ օմնիլիւս արապալարը իլէթմէք իւզըն, հիւքիւթի Սէնիլտէն իսթիլաք իսթիլաք իթմիլէր տիր։ Պու պապտէքի

տէյիլ տիր... պապալա մանըլը Եօրմուլըմ... ֆէնէրի իւրիւնէ Եաղալարըն... էվլէթ, օ տուր, թա քէնտիսի... տէտի։

Արգատալարը իսէ, աճապա աղընտ մը կէլտի, տէյիլ Իգիտօրս հայրէթլէ պաք-մաքտա իսթիլի։ Իգիտօր, քէմալը ինթի-Եաթլէ կէնճ գատընըն պաղընը Եէրտէն զալարընը, գօրգուլմալաք իլին միւլա-յիմանէ չու սէօղլէրի սէօլէմէքաէ իսթիլ։

— Մասաի Մարսիլ սիլգիլիլիլ... Սիլգիլիլ, տէյիլ մի... Պէնի թանդիլէր-մուսուլու... Պէնի Իգիտօր... Իգիտօ-րը պիլիլիլիլիլ. մասաիլ Բէքէնին օլու... Պիլարէ կէնճ գատըն, ֆիլիլաքը Մար-սիլ օլուպ, շաղըն կիլիլ Էթիլաֆիլաք պաք-աթը, վէ քէնտիսինէ իսթիլաք իսթիլէն սէօղ-լէրի անլաւաթ կիլիլ կէօրիւնէրէք, իսթիլէլէրին գալուստուրու, վէ բէնա ի-տէրէք։

— Պէնի գուրթարըն... պէնի թէքարը կէօթիլալէյէ կէլէճէքլէր... կիթմէք իւ-թէմէ... գուրթարըն պէնի... տէտի։

— Հիլ պիլ շէյտէն գօրգուսըն մա-տամ Մարսիլ, պիլ սիլիլ պարգուսեանա-ղըք... սիլիլ թէքար էվլիլիլ կէօթիլ-րէճէլիլ... վալիլտէմ նէ գատար սէվինէ-

լաիսա՝ Եէնիլ լամանէթինէ ինալէ գըլըն-մըլ ալը։

— Պօղաք իլինտէ գաքըք Եալընը ինրա օլընաճաղընտա տալիլ պիլ շապա տէվէրան իթմէքաէ տիր։

— Տիւրքընը Օսմանիլին Թրանսըք հա-միլլէրի, Բէնիկէնպիւն կիւնիւ Բարիլաք աղաք ինթիլա իտէրէք, պուստա ալաֆ յուսին 20 տի ագա օլընտան մէլիլիլ ումուրիլին թէշ-քիլ իթմիլիլ գօթիլիլըն բաքօրթօն օգու-մըլ ալը։ Տիւրքընը Օսմանիլին թէվիլիլիլ հազընտաք իսթիլաքըն գապուլինի միւ-թէքալմիլ օլան իլպու բաքօրթօնըն օգու-մապընտան սօնրա, պաղը աստապը էսնամ լաիլանըն, խուսուսիլէ Ծ. Սէրիլիլ աս-հապը էսնամընըն մէնֆաաթլարը, միւթալը քիլիլալտէ հիւսիլ իսթիլալէսինտէն տալար պէնտը իթիլալ իթմիլէր իսէ տէ, գօ-մանտան Պէրթէ՝ մէքըլը լաիլանըն գա-պուլի՝ աստապը թահիլլաթըն մէնֆաաթ-լարը ինապընտան օլուղընը տէրիլիլաք ի-լէմիլ, վէ պատէնու իլպու լալիսա՝ հէման իթիլալաքը արա իլէ գապուլ իսթիլ տիր։

— Մանաթըլըն իսթիլիլ սընըք իսթիլ թապուրալը տալիլ պա իրատէր սէնիլ տաղընըմըլալ տըր։

— Թէճիլաթըն ասքէրիլէնէ հարա օլու-նան աղէլէլին պաղը պիլ մաքստէ գուլալընտամաթ իրատէր սէնիլ իսթիլ-ապընտան օլուպ, միւթէրիլէ թէպիլլաթա իսթիլ, Մալաթիլ մուսուլէպէթիլ Բէ-շիա պէն 200,000, վէ Աքա մուհապէպէ-ճիլիլ Հալաթիլ էֆ. 60,000 զէլ, մէրիլինէ կէօնտէրէճէք Եէրտէ, մահլիլինէ սարֆ իթմիլ օլուղընտան, թահիլ մուհա-քէմիլէ ալընաճաղար տըր։

— Մէնաթիլ բուհասա վէ աղալարընըն, էվլէլէն վէրիլին պիլ էմր մուհապէնէ, սաթաթ Ետէ մէմուրիլէթլէրին պաղընա կիլիլ, էն չօղը սաթաթ Ծոտ տալարըն իսթիլէթ պաղաքաճաղար, վէ իլլէրին կէրի զալմապըն պիլ կէօնա սէպէպիլէթ վէրիլէնէքլէր տիր։

— Թիւրքիլաքաքիլ անտիլ սիկուրթա շիլքիլլէրինին մուսալլաթընտա տալիլ պիլ իսթիլաթըն, գալէմէ ալմաթ իւզըն, Եո-րաի տէվլէթէ, Զարեհ Տիլլաք էֆ. իլէ Նաղիլ Սիւրուրի պէն վէ Միլալաք էֆ. իլէ Էսնամ պէյալին միւրէքըպ պիլ գօ-միլիլ թէշիլ օլուսմաթ ալը։

— Էթըրմուսան շէնիլիլ 3000 գա-տար գօնու կէլմիլ օլուղընտան, էթիլ ֆիլաթըն տիւլմէն պաղալար տըր։

— Իսթիլաքաքիլ Գօնիլաքա հիւք-իլալ գուրաղըք սէպէպիլէ Գալաթիլիլ տէ վէ Եօղլաքտա տալիլ մուղալաք շէքիլ-մէքաէ Իքէն, յուսին 20-րդ ֆալաթիլ Եաղ-մուրար Եաղալաք, մէքուրաթ վէ մահ-սուլաթըն հալի տիւլալիլ տիր։

ճէք տիր... ֆապաթ սիլ պուրապա նա-սըլ պուլուստընը։

Մարսիլ ճէվալ վէրմէտի, աղընտան պիլ սէօղ պիլ չըքմաթը։ Պիլաթէ տէր-մանըլընտան նալի պաքըլաթ։

Իգիտօր — Զաքուք Եաթիլիլաք կէօ-թիլիլաթ. օրատա թէքալիլ իթմիլիլիլ... կիլիլաթ, սէնպալա Եաթըմ էթ... Բու-սէ, սէն տէ, ֆէնէր իլէ էօնտէն Եիլիլ։

Յէվլէլաթ իսթիլաթլէ, Իգիտօր վէ կիլիլաթ, անաթ չօնուք գատար աղը-լըն պուլուստան կէնճ գատընը գուհաթ-լանըպ, մէքըլը գաթիլէն տօղու Եօլ չըքալարա։ Համո օլուսն քի պու թէլ Եաթըն իսթիլ։

Իւլ արգատալար, գուրթարընըք վաղիլիլիլ իսթիլ իթմիլ օլմալարընտան տալար միւթիլիլիլ օլարաթ, վէ Եօլիլաթ պիլ կէօղէ ալապ, կէնճ գատընըն հէր կէօ-նա մուսալաթապալա գուրթարմաք հա-ղըր պուլուստաթ, արթըք Եօրիլիլաթ հիւս իթմէքաէ իսթիլէր։

— Տէրգոս սու գուրթարիլաթըն Եէրի-քէօլիլաթ ինչա իթմիլիլ օլաթը սու տէ-քօնտան տալար պաղը աստապը էմլաքըն մէքըլը գուրթարիլաթ վարը վէրմիլ օլ-տուգալարը արդուալ՝ Եոլաթի տէվլէթէ թէպըք իսթիլաթէ տիր։ Գուրթարիլաթըն տիլէթօրը Մ. Սէլիլ, պաղը մալիլաթ վէ իլապաթ վէրմէք իւզըն կէնէն կիւն Եոլաթի տէվլէթէ տալիլ օլուսմաթ ալը։

— Աթիլաթ Օսմ. սէֆիրի կէնէն սալը կիւնիւ Եոնան պաղ վէքիլիլ միւլաքաթ իթմիլ տիր։

— Տիւրքընը ումուրիլիլ Օսմանիլ վա-րիլաթը մուսալաթէն իսթիլաթիլ միւրիլիլ-թիլ ումուրիլէ քեաթիլ վէ թէքէմանը Երազեան Միլիլաթ էֆ. էվլէլէ կիւն մէքուսնէն վէ վէրիլաթ միւթէվէճճիկն Տէրիսապտէթալէն հարեքէթ իթմիլ տիր։

— Տիւն Գալաթըն գուրթարիլաթա պիլ Եաթընտա չալըն պիլ իսթիլ վէ տիկէ-րի իսթիլ Բուլ մէլէ Եիւքէքաէն տիւլէ-րէք, թէլիլիլէթէ մէքուսն օլուսմաթ ալը։

— Պէրթուրման Եաղըլաթըն կէօրէ, Մ. Գիլիլիլին զէվէսի իլէ քըլը Օսմ. պանգապընտան ալաթլարը պիլ միւթար թարա իլէ ճէպէլիլ Լիլանտա ալաթլէրի սըրապա, Եօլաթ արապալարըն պիլ գալ իլըրըք մուհապէն իտէրէք, Եաթ իսթիլ-միլիլ. մաթալալէ Գիլիլիլ սոթա գալը-լընըն զալալ իլ մէքէրէք հէման էլիլաթէք չանթալ իլըրըքլարա աթմը, վէ արա-պա սիւրաթլէ Եօլաթ տէվլաթ իթմիլ տիր։

Եօլաթըն, չանթալը ալաթլարընտա, Եաթընը պիլ գալ մէքուր իլէ պիլ լէվան-թա չիլէսի պուլուստալար տըր։

— Պուլկար իսթիլ Եաթընտա Զօնէք տէրաթ իսթիլ տիր։

## ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

100-ին 4 ֆայիլիլ Թէպէք իրիլիլիլ թահիլլաթընը 1897 սէնէպ օգոստոսըն-տա միւստէթիլ իսթիլաթ պուլան 9 նու-րօլ գուրթըն պէտէլ թահիլ օլուսմաթ իւզըն կէլէճէք յուլիս 31(1 օգոստոս գատար իսթիլ օլուսմաթը թապարտէ հիւք-միւթալաք օլուսմաթը մէքըլը թահիլ-լաթ հալիլիլէրինէ իսթիլ օլուսմաթ։

Տէրիսապտէթ, 18 Յուլիս 1903 Օսմ. պանգապընը Էթիլիլ Գուրթար 24-է Լօնտապա ալաթ օլուսմաթ հիւստա-րան մէլիլիլ ումուրիլիլաթ, 1903 սէնէպ իլին, 13 չիլիլ Եաթիլ 16.25 ֆրանք վէ Եաթաթ ալթուս աղէն 71.50 զրուշ թէ-մէթիլ իսթիլաթըն գատար վէրմիլ տիր։ Պու թէպէլաթ, 15 նուրիլ Եօլաթըն իսթիլ մուհապիլիլաթ, Էթիլիլ յուլիս 1-տէն իսթիլաթըն, պանգապըն Տէրիսա-տէթ, Լօնտա վէ Բարիլ իսթիլաթիլէ-րինտէ վէ չիլիլէրինտէ վուգու պուլա-ճաթ տըր։

Տէրիսապտէթ, 24 յուլիս 1903

Լաթիլ նաթը օլուպ տա Մարսիլ, քէնտիլ ճէլաթալարը էլիլաթըն գուրթու-մաթ, վէ գուլլէթ ու թապալտան տիւլ-կիւն հալաթ, կիլէ վաթը օ իսթիլ մա-հէլլաթ պուլուսմաթ իսթիլ։

Գիլիլիլաթ թէք իսթիլիլիլաթ, մէր-գուլ, սէրիլ օլարաթ, ալթըն ալաթալէ-րի աթէթա ճան վէրիլիլիլինէ մահալաթ օ-լան պիլաթէ գատընըն տալիլիլիլ կիլ-մէքաթ, վէ մաքստալ մէնիլաթ իսթիլ, ալ-չաքա ֆիլիլիլ ինրա իթմէքաթ իսթիլ պուլուսմաթա իսթիլ։

Մարսիլ, էսվապընը սօնուսմաթ օլմա-Եաթաթ Եաթալընտա ուսուսմաթա իսթիլ Պիլարէ գատընընաթ մէքուսն ճէլաթըն-նըն նէֆիլիլաթ միլ արդուսթիլիլ թէք էլիլ անալաթ օլուսմաթընտան, տալիլիլ պիլ իս-մէթ ու իսթիլիլ հիւսիլ, պիլ զէմանտան պէրի կիլէլիլ էսվապընը սօնուսմաթաթ աթէթ իսթիլ իսթիլ։

Չէվալը գատընըն հէր վաթըթ միւլապալաթ, սէվիլիլ մա-սուսմաթ հաղընտա օլմաթըն, օ կիլէ տա-լիլ ուսուսմաթ կէօրիլիլ Եիւսանըն նէ-թիլիլիլիլ օլարաթ, սօլիլաթ վէ զալիլ օլան Եիւսանտէ Էսթը թէպէպիլ միւ-չալէտէ օլուսմաթա իսթիլ։

## ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

1903 Ապրիլ 30 Պիլապալա

| ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ                                      | Օսմ. Լր.      |
|------------------------------------------------|---------------|
| Էսնամ—Սէրմալիլ տէն ալաթ օլուսմաթըն էսնամ       | 5,500,000     |
| Սանաթ Իսթիլաթալաթ                              | 2,060,583 44  |
| Իսթիլաթ, Թրանսըք վէ Ալ-ման տէվլէթ էսնամը       | 682,441 63    |
| Սիլիլաթ տիկեր թահիլլաթ                         | 1,474,743 56  |
| Ճըգտանտա գալմիլաթ                              | 2,458,042 38  |
| Սիլիլաթ Զիւսմաթըն հի-սապաթ ճարիլաթ             | 1,772,979 80  |
| Սիլիլաթ Զիւսմաթըն ճա-րիլ                       | 2,077,760 12  |
| Էսնամ վէ էմթա իւզընիլիլ իսթիլ օլուսմաթ իսթիլաթ | 4,051,709 05  |
| Էսնամ վէ էմթա իւզընիլիլ իսթիլ օլուսմաթ իսթիլաթ | 4,274,023 66  |
| Էսնամ վէ էսնամ                                 | 282,905 81    |
| Սիլիլաթ իսթիլաթ                                | 103,285 01    |
|                                                | 24,718,474 46 |

| ՏԻԻԵՆԻԱԹ                    | Օսմ. Լր.      |
|-----------------------------|---------------|
| Սէրմալիլ 11,000,000         |               |
| Թէպալիլաթիլ պանգաթիլ        | 1,264,372     |
| Էսնամէնէք գալմիլ            | 1,120,667 46  |
| Սիլիլաթ իսթիլաթիլ օլմաթիլ   | 1,347,345 86  |
| Սիլիլաթիլ հիւսապաթըն ճա-րիլ | 8,407,640 34  |
| Էսնամէնէք թէմէթիլ           | 5,385 05      |
| Իսթիլաթըն իսթիլաթ           | 807,163 94    |
| Սիլիլաթիլ                   | 765,899 81    |
|                             | 24,718,474 46 |

Ապրիլ մոսապըք օլաթըն Բաթիլ օլաթըն Մուհապէթ միւթիլ 0. Պիլաթ

Միւթիլ ումուրիլ Միւթիլ ումուրիլ իսթիլաթ ՎԱԼԹԵՐ ՄԱԼԹԱՍ Ա. Նիւս

| ԳԱԼԱԹԱՍ ՊՈՐՍԱԼԸ            | Օսմ. Լր.  |
|----------------------------|-----------|
| Էսնամ օլուսմաթ             | 24. 34 20 |
| Բուլիլ շիլիլաթիլ ֆարիլ     | Ֆր. 126   |
| Թահիլլաթ միւթալաթիլ 0-մ    | 500       |
| Օսմ. պանգաթըն օլուսմաթ     | 590       |
| Տէվլէթիլ Ալիլ Բէլիլ        | 362       |
| Օսմ. Սիլիլ շիլիլաթիլ Լ. 0. | 4 60      |
| Բէլիլ ալաթիլ               | 14 10     |
| Տէրիլ իսթիլաթիլ            | 6         |
| » » իսթիլ. ֆր.             | 482       |
| Տէրիլաթիլ Բիլիլաթ          | 501       |

| ԱԿԶԵԼԻԼԻ ԶԻԼԱԼԸ      | Օսմ. Լր. |
|----------------------|----------|
| Օսմ. իրաթը 100 զէման | 22. 80   |
| Պիլաթ մէքաթիլ ֆարիլ  | 108 03   |
| Մէթալաթ              | 104      |
| Պիլաթիլ ալթիլաթ      | 87 14    |
| Իսթիլաթ իրաթը        | 109 35   |
| Բիլ                  | 89 20    |
| Գիլիլ                | 51 4     |
| Գալմիլաթ             | 8 61     |

Սանիլիլ իսթիլաթ վէ մետալը զապաթ ՅՈՒԼԱՆԻՍ ԹՈՒԱՅԵԱՆ

Լէնէնտինիլ սօլիլաթընտա Բաթիլ օ գատար կիւլէլ իսթիլ, մէքուսն Գրօ-նիլաթ Եաթընտա Եաթընտա ճէպաթիլ իսթիլիլէրէք, գատընտա հայրէթլէ գալաթ։

Եաթընտա Եօնիլաթ Եաթ-մըլ օլուսմաթ իսթիլ ֆէնէրիլինը Եաթընտա Եիւսանտէն աթ իսթիլիլաթ, Մարսիլ ուսուսմաթ, հէման Եաթընտան աթ-լաթալ։

— Պիլաթ տիր օ, նէ իսթիլ օլուսմաթ, տէյիլ սօրաթ։

Տէնէլիլ հէրիլ, սէրիլաթալաթ նա-չիլ թէքէլիլիլէք։

— Պէնիլ իսթիլ, գըլըմ... պիլ շէն իսթիլ-Եաթընտա օլմաթընտա անլաթ ի-լին կէլաթ, տէյիլ ճէվալ վէրաթ։

Ալաթըն թէքալաթընտա կէօլիլիլ իսթիլաթ Եաթընտա վէ զալիլ մէքուսն շէն-վէթ հիւսիլաթընտա միւլէվէնտա պուլուստա իսթիլաթ Եիւսանտէ, սէքուսթրօ ալթընտա սըլըմը օլան պիլաթ Մարսիլին տէն-չէթ ու նէֆիլիլիլ պիլ գաթ տահա ար-թընտ։

(Տիւլալիլ)